

ONTWERP VAN DECREET
**tot wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale
jeugdhulp en van artikel 47 van het decreet van 17 mei 2024 tot
wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de
interlandelijke adoptie van kinderen, wat betreft de begeleiding bij
interlandelijke adoptie en het decreet van 29 juni 2012 houdende de
organisatie van pleegzorg en het decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli
2015, wat betreft de invoering van een gezamenlijk voortraject
pleegzorg-adoptie**

Samenvatting

Het voorliggende ontwerpdecreet brengt concrete wijzigingen aan in het decreet integrale jeugdhulp in uitvoering van drie beleidskeuzen opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord. Deze wijzigingen vormen de basis voor de verdere uitwerking en implementatie van het Plan Jeugdhulp – Naar de Jeugdhulp van Morgen. Deze conceptnota werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 oktober 2025. Dit ontwerpdecreet voorziet de nodige decretale gronden voor een centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort, het uitvoeren van de beslissing naar één gemandateerde voorziening te gaan en het verscherpen van de crisisjeugdhulpverlening.

Met dit voorontwerp tot wijzigingsdecreet krijgt de intersectorale toegangspoort een duidelijke regierol bij de toeleiding, toewijzing en matching tussen vragen en aanbod. Daarnaast wordt de positionering, werking en doelstelling van de crisishulpverlening vernieuwd, zodat crisishulp opnieuw ingezet kan worden waar en wanneer zij een verschil kan maken.

Daarnaast wordt het ondersteuningscentrum jeugdhulp (OCJ) gepositioneerd als de enige gemandateerde voorziening, met een duidelijk overheidsmandaat om tijdig, zorgvuldig en rechtszeker op te treden wanneer de veiligheid en het welzijn van kinderen en jongeren in het gedrang komen. De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK) behouden een duidelijke en versterkte positie in de begeleiding van kinderen en gezinnen en in de ondersteuning van professionals in deze situaties.

Ten slotte wordt de datum van inwerkingtreding van het gezamenlijke voortraject pleegzorg-adoptie uitgesteld naar 1 september 2027, zodat het voortraject afgestemd kan zijn op de beslissing van de Vlaamse Regering van 24 april 2026 om interlandelijke adoptie stop te zetten.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De jeugdhulp in Vlaanderen en Brussel wordt al geruime tijd geconfronteerd met aanzienlijke uitdagingen en structurele knelpunten. Het aantal dossiers over verontrustende situaties stijgt jaar na jaar.

De cijfers uit het jaarverslag van 2024 bevestigen een reeds langer vastgestelde stijgende trend in aanmeldingen rond maatschappelijke noodzaak binnen de jeugdzorg. De ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ) registreerden in 2024 5.999 meldingen. Dat is een stijging van 4,4% ten opzichte van 2023.

Deze evolutie zet zich niet enkel voort, maar versnelt in 2025 en 2026. Sinds eind 2025 is sprake van een historisch hoge en structureel aanhoudende instroom.

Over de volledige jeugdbeschermingsketen is sprake van een duidelijke en versnellende toename van instroom én complexiteit, met een structurele impact op capaciteit en werkdruk.

Deze situatie legt een grote druk op het huidige jeugdhulpsysteem en bemoeilijkt een kwaliteitsvolle en geïntegreerde hulpverlening.

Aanhoudende wachtlijsten, complexe en voortdurende personeelstekorten leiden ertoe dat kinderen, jongeren en hun gezinnen niet altijd tijdig of in voldoende mate de nodige ondersteuning krijgen.

In het Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota Welzijn worden diverse concrete ambities geformuleerd om het jeugdhulplandschap ingrijpend te hervormen en de toegang tot jeugdhulp toegankelijker, transparanter en efficiënter te maken. Deze beleidsdoelstellingen zijn verder uitgewerkt en geconcretiseerd in de conceptnota "*Transparant, toegankelijk, proactief en geïntegreerd: de jeugdhulp van morgen*" (hierna: Plan Jeugdhulp), die op 17 oktober 2025 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Met dit plan wordt een duidelijk kader geboden voor een toekomstgerichte hervorming van de jeugdhulp.

2. Een centrale ambitie van het Plan Jeugdhulp is het verbeteren van de toegankelijkheid van de jeugdhulp en het optimaliseren van de matching tussen vraag en aanbod. In functie van een efficiënte en transparante toegang is een geobjectiveerd en actueel overzicht nodig van de beschikbare en ingezette capaciteit. De overheid neemt hierin een centrale regierol op zodat kinderen en jongeren op een rechtvaardige en zorgvuldige manier toegang krijgen tot passende hulp. Vanuit die regierol leidt de toegangspoort de toeleidings- en matchingsprocessen, op basis van dialoog met zowel minderjarigen en hun gezin en voorzieningen en ondersteund door gerichte monitoring. Zo kan de schaarse capaciteit op een efficiënte, doeltreffende en rechtvaardige manier worden ingezet, met bijzondere aandacht voor de noden en visie van de meest kwetsbare kinderen en jongeren en met oog voor de draagkracht van voorzieningen.

Een tweede wijze waarop het Plan Jeugdhulp het jeugdhulplandschap vereenvoudigt, is door het OCJ te positioneren als het duidelijke aanspreekpunt bij (verregaande) verontrustende situaties waarbij de veiligheid van de minderjarige in het gedrang is of dreigt te komen.

Veiligheid wordt in dit kader ruim en gradueel begrepen en verwijst niet enkel naar de onmiddellijke fysieke integriteit, maar naar de minimale voorwaarden waaronder een minderjarige zich gezond en wel, nu en op lange termijn kan ontwikkelen. Veiligheid betekent de aanwezigheid van voldoende beschermende krachten die over een langere periode bescherming bieden tegen gevaar.

Ten slotte wordt verduidelijkt in welke situaties beroep kan gedaan worden op het crisismeldpunt en crisisjeugdhulpverlening, zodat deze hulp effectief kan ingezet worden om ondersteuning te bieden in crisissituaties en verdere escalatie te vermijden. De basisdoelstelling van crisishulp is om snel in te kunnen grijpen in onverwachte, acute situaties. Deze doelstelling wordt weer centraal gezet.

3. Dit wijzigingsdecreet creëert de noodzakelijke decretale basis voor de uitwerking en realisatie van de hierboven besproken ambities van het Plan Jeugdhulp. De voorliggende wijzigingen zijn het resultaat van participatieve trajecten met verschillende stakeholders.

In het kader van de evolutie naar één gemandateerde voorziening werd, onder regie van Opgroeien, samen met directies van het OCJ, de VK's en het VECK een participatief traject doorlopen met het oog op de uitwerking van de werking met één gemandateerde voorziening. Dit traject, dat startte in juni 2025 en meerdere overlegmomenten kende, focuste op efficiënte en geïntegreerde cliënttrajecten, een duidelijke positionering van rollen en verantwoordelijkheden, versterkte samenwerking en het behoud en de inzet van de expertise van het VK binnen haar reguliere opdrachten.

Voor de invulling van de centrale regierol van de intersectorale toegangspoort werd, onder leiding van het agentschap Opgroeien, binnen de opgegeven klijtlijnen/contouren een systeem uitgewerkt en verdiept dat kan zorgen voor een betere invulling van de bestaande capaciteit verblijf.

In kader van crisis werd, onder regie van het agentschap Opgroeien, maar in samenspraak met departement Zorg en VAPH, een werkgroep opgestart met verschillende actoren (crisismeldpunten, CAW, afdeling jeugdzorg en bescherming, CLB, magistratuur, crisishulpverlening) die in 3 sessies een aantal scenario's met voor- en nadelen in kaart heeft gebracht. Er is een bredere dialoog geweest op de netwerkstuurgroepen crisis, het structureel overleg tussen Opgroeien en de magistratuur, etc.

4. Met het wijzigingsdecreet wordt ook de inwerkingtreding van het gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie uitgesteld naar een later moment, omwille van de beslissing van 24 april 2026 tot uitfasering van interlandelijke adoptie.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Een sterke regierol voor de intersectorale toegangspoort bij toeleiding, toewijzing en matching

1. Hoewel alle aanvragen voor niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp via de intersectorale toegangspoort verlopen, ontbrak tot op heden een volledig en actueel overzicht van de beschikbare capaciteit binnen het jeugdhulplandschap. Daardoor verloopt de zoektocht naar een geschikt en beschikbaar aanbod voor een kind of jongere niet altijd voldoende efficiënt. Het ontbreken van centraal inzicht in de schaarse capaciteit bemoeilijkt bovendien een doelgerichte inzet van middelen en vertraagt de toeleiding naar gepaste hulp.

2. Daarnaast had het team jeugdhulpregie binnen de intersectorale toegangspoort tot nu toe geen centrale regierol in het matchingsproces tussen hulpvraag en aanbod. Jongeren worden rechtstreeks op de wachtlijst van een voorziening geplaatst, waarbij de voorziening het wachtbeheer grotendeels zelf in handen heeft in overleg met jeugdhulpregie. De rol van jeugdhulpregie is in dit kader bewust subsidiair gehouden, zoals decretaal vastgelegd in het decreet integrale jeugdhulp: tussenkomst of bemiddeling door het team vindt pas plaats wanneer er geen match wordt gevonden via de reguliere procedure. Enkel in uitzonderlijke en prioritair geachte dossiers kan jeugdhulpregie gebruikmaken van een dwingend toewijzingsmandaat om de nodige hulp te garanderen.

Om te komen tot een transparante, rechtvaardige en doelmatige inzet van de beschikbare jeugdhulpcapaciteit, is een meer centrale regie op overheidsniveau noodzakelijk. Enkel wanneer de overheid een duidelijk overzicht heeft over de totale capaciteit én een kernopdracht heeft binnen het toeleidings- en matchingsproces, kan de beschikbare capaciteit op een efficiënte en rechtvaardige

manier worden benut. Dit is des te belangrijker in een context waarin de middelen schaars zijn.

Bovendien rust op de overheid de verantwoordelijkheid om het recht op gepaste jeugdhulp, zoals verankerd in artikel 6 van het decreet integrale jeugdhulp, daadwerkelijk te realiseren. Een centrale regie over de verdeling van de beschikbare hulp, in dialoog met jongeren en voorzieningen, is daarbij een essentieel instrument.

Evolutie naar één gemandateerde voorziening

3. De bundeling van data betreffende verontrusting toont aan dat jaarlijks een zeer groot aantal kinderen en jongeren wordt opgevolgd omwille van verontrustende situaties, gaande van vroege signalen tot ernstige situaties waarin een overheidsingrijpen noodzakelijk is. Dit grote aantal blijft bovendien stijgen. Deze brede alertheid bij burgers en professionals staat in contrast met structurele beperkingen in het huidige antwoord, met name bij complexe en maatschappelijk noodzakelijke hulpverlening, waar de druk op gemandateerde voorzieningen en sociale diensten van de jeugdrechtbank groot is, samenwerking met partners onvoldoende tot stand komt en wachttijden blijven oplopen.

In lijn met het Plan Jeugdhulp onderstreept deze context de noodzaak om de aanpak van verontrusting verder te versterken en te evolueren naar een meer kwalitatief, transparant, proactief en geïntegreerd kader, met duidelijke regie en afstemming, zodat de veiligheid en bescherming van kinderen en jongeren, in het bijzonder van de meest kwetsbaren, tijdig kan worden gegarandeerd.

In het huidige jeugdhulplandschap bestaan twee gemandateerde voorzieningen naast elkaar: het OCJ, als onderdeel van het agentschap Opgroeien, en de VK's, erkende en gesubsidieerde private organisaties.

Beide voorzieningen fungeren vandaag als aanspreekpunt voor professionele hulpverleners die geconfronteerd worden met verontrustende situaties en ondersteunen hen in eerste instantie via consult en advies, met het oog op het maximaal versterken van de professional en diens handelingsmogelijkheden zodat de jeugdhulpaanbieder zelf nog verder een traject kan lopen met de betrokkenen.

Wanneer deze ondersteuning onvoldoende blijkt om de ontwikkelingskansen en de veiligheid van minderjarigen te waarborgen, kunnen dossiers worden aangemeld bij het OCJ of het VK. Het omgaan met verontrustende situaties situeert zich op het spanningsveld tussen vrijwillige hulpverlening en gedwongen tussenkomst en vergt een zorgvuldige en proportionele afweging tussen het respect voor vrijwilligheid en het ingrijpen ter bescherming van de minderjarige. Het gaat daarbij niet louter om de vaststelling of hulp nodig is, maar om de afweging of overheidsinterventie noodzakelijk is om de veiligheid en ontwikkelingskansen te waarborgen. Vanuit hun respectievelijke opdracht starten het OCJ en het VK in dat geval vandaag een onderzoek en, waar aangewezen, een meer aanklappend hulpverleningstraject op binnen het gezin.

In deze trajecten manifesteert kindermishandeling zich regelmatig als onderdeel van een bredere verontrustende context. Het VK beschikt daarbij over een specifieke en diepgaande kennis en expertise in het omgaan met situaties van kindermishandeling, terwijl ook binnen de werking van het OCJ verontrustende situaties met (een vermoeden van) kindermishandeling worden opgevolgd, vanuit een brede expertise in veiligheid, bescherming en maatschappelijk noodzakelijke hulpverlening.

Vanuit een gemandateerde voorziening wordt in deze situaties aanklappend gewerkt met de bescherming van de minderjarige als primaire doelstelling, met aandacht voor de context waarin het kind opgroeit. Daarbij wordt het belang van verbondenheid met en het betrekken van het natuurlijke netwerk expliciet

meegenomen als essentiële voorwaarden in functie van duurzame veiligheid. In samenwerking met kinderen, ouders, het sociaal netwerk en betrokken professionals wordt gestreefd naar een afgestemde en duurzame aanpak die toekomstige onveiligheid voorkomt. Dit is een dynamisch proces waar indien nodig kan worden overgegaan tot een aanmelding bij het parket.

4. De evolutie naar één gemandateerde voorziening beoogt meer helderheid en samenhang in het antwoord op verontrustende situaties, door de verantwoordelijkheid voor maatschappelijk noodzakelijke hulpverlening eenduidig te positioneren. Dit versterkt een tijdige, consistente en proportionele aanpak wanneer de veiligheid en ontwikkeling van kinderen en jongeren in het gedrang komen. Kindermishandeling wordt daarbij erkend als een bijzondere en maatschappelijk ernstige vorm van verontrusting, die zich zowel binnen de werking van het OCJ als binnen de trajecten van het VK manifesteert en waarvoor een afgestemde inzet van ieders opdrachten en sterktes en samenwerking tussen beiden noodzakelijk is.

Crisisjeugdhulp onder druk

5. Het crisisnetwerk werd opgericht met de centrale doelstelling om in acute en onverwachte situaties onmiddellijk crisishulp te kunnen bieden, de druk binnen het gezin snel te verlichten en te vermijden dat een plotse crisis blijft escaleren tot er langdurige en ingrijpende hulpverlening nodig is. Een tijdige en gerichte inzet van crisishulp is daarbij cruciaal om escalatie te voorkomen en de stabiliteit binnen het gezin of eigen netwerk zo snel mogelijk te herstellen.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CRISISVRAGEN	9198	11498	12041	11949	14256	15286	16576	18035	20891
waarvan consult	5392	6070	6351	5971	7130	7628	8002	8233	8135
waarvan op zoek naar hulp	3806	5428	5690	5978	7126	7658	8574	9802	12756
waarvan het aantal unieke mj	3373	3757	3974	3964	4723	4666	4717	5201	5477

CRISISTRAJECTEN	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
op moment van de vraag:							
reeds NRTJ lopende	423	559	447	565	716	893	1359
reeds wachtend op NRTJ	765	912	935	1204	1591	1920	2993
bij afsluiten:							
waarbij crisishulp werd geboden	3756	3749	4245	4309	4352	4857	4925
waarbij geen hulp werd gevonden	903	1233	1556	2100	2938	3586	6433
waarbij de vraag werd afgebroken	822	803	924	927	979	1129	1131

Vandaag kan deze doelstelling echter onvoldoende worden waargemaakt. Het aantal crisisvragen is de afgelopen jaren fors gestegen en dan vooral het aantal vragen waarvoor het crisismeldpunt op zoek gaat naar hulp in het crisisnetwerk. Het aantal vragen voor jongeren die wachten op niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp neemt toe. Versterking van het crisisnetwerk de afgelopen jaren, vertaalt zich in meer trajecten waar hulp kan worden gerealiseerd, doch het aantal trajecten waar dit niet lukt stijgt nog veel sterker. Het beperkte exclusieve crisisaanbod wordt te vaak ingezet als noodoplossing voor vastlopende langdurige hulpverleningstrajecten waarvoor geen passend beschikbaar aanbod kan worden gevonden. Dit oneigenlijk gebruik van crisishulpverlening ondermijnt haar

oorspronkelijke functie en resulteert erin dat onvoldoende capaciteit beschikbaar blijft voor gezinnen die daadwerkelijk geconfronteerd worden met een acute crisissituatie. Wanneer kinderen, jongeren en hun gezinnen niet tijdig de nodige ondersteuning ontvangen, vergroot de kans dat hun situatie verder escaleert en dat zij later beroep moeten doen op meer intensieve en langdurige vormen van hulp. Dit is in strijd met het recht op gepaste jeugdhulp en het subsidiariteitsbeginsel, dat stelt dat gezinnen recht hebben op jeugdhulp die aansluit bij hun noden en dat hierbij de minst ingrijpende vorm van jeugdhulp de voorkeur moet krijgen.¹

Het is daarom essentieel dat crisishulpverlening opnieuw zo gericht mogelijk kan worden ingezet daar waar een plotse crisis zich voordoet en waar kortdurend, perspectiefzoekend aanbod een verdere escalatie kan voorkomen. Deze nood doet zich voor over het hele continuüm van vrijwillige tot gerechtelijke jeugdhulp. Dit is niet alleen van belang voor kinderen, jongeren en hun gezinnen die zich in een acute crisis bevinden, maar versterkt ook de werking van het jeugdhulpsysteem als geheel door de stijgende nood aan langdurige jeugdhulp te verminderen door snel in te grijpen waar nodig. Op die manier draagt dit bij aan een duurzamer beheer van de beschikbare hulpverleningscapaciteit.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Regie bij intersectorale toegangspoort over matching tussen hulpvraag en voorzieningen

In een context van een stijgend aantal verontrustende situaties, schaarste en jarenlange wachtlijsten moet de capaciteit ten volle benut worden en ingezet kunnen worden waar die het meeste nodig is en de meeste impact kan maken. Dit veronderstelt een systematisch overzicht over vraag en aanbod én een actieve sturing op toeleiding en matching. Om deze reden wordt de toeleidingsopdracht van het team jeugdhulpregie bij de intersectorale toegangspoort versterkt. Hun opdracht om een match te vinden tussen minderjarigen en aanbod is niet langer subsidiair, maar wordt een kernopdracht. De intersectorale toegangspoort krijgt daarmee een centrale regierol in het bewaken van rechtvaardige toegang, het efficiënt inzetten van schaarse capaciteit en het realiseren van tijdige en passende hulp voor kinderen en jongeren. De dialoog hierover met de betrokkenen en de voorzieningen blijft centraal staan.

De overheid bewaart het overzicht doordat het wachtbeheer bij voorzieningen wordt opgevolgd vanuit de intersectorale toegangspoort, zodat vrijkomende en beschikbare plaatsen doelgericht kunnen worden ingezet voor jongeren voor wie de inzet van hulp het meest noodzakelijk is. De subsidiaire opdracht van de intersectorale toegangspoort om samen met de minderjarige, zijn context en de aanmelder te onderhandelen met jeugdhulpaanbieders, wordt nu een kernopdracht van de toegangspoort in elk traject.

Die onderhandelingen omvatten steeds een dialoog met alle betrokkenen, met respect voor de professionele expertise en draagkracht van voorzieningen, en met betrokkenheid van kinderen, jongeren, ouders en eventueel andere contextfiguren. Voorzieningen blijven essentiële partners in dit proces: zij duiden hun beschikbare capaciteit inhoudelijk, geven inzicht in de draagkracht van leefgroepen en teams, en motiveren wanneer een opstart op dat moment niet haalbaar is. Hun input wordt expliciet meegenomen in de afwegingen rond matching en toewijzing en zij denken actief mee na hoe ze kunnen bijdragen aan oplossingen voor jongeren met een hulpvraag.

¹ artikel 6 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp

Vanuit het overzicht over vraag en aanbod en met het oog op rechtvaardige toegang en bescherming van de meest kwetsbare kinderen en jongeren, leidt de toegangspoort kinderen, jongeren en hun gezinnen toe. In situaties waarin schaarste, complexiteit of stapeling van noden dreigen te leiden tot uitstel of stilstand, heeft de toegangspoort de expliciete opdracht om gepast aanbod maximaal als mogelijk mee te realiseren. In dit kader wordt het reeds bestaande toewijzingsmandaat van de toegangspoort in prioritaire casussen behouden. Op die manier wordt een evenwichtige samenwerking nagestreefd waarin dialoog en partnerschap het vertrekpunt vormen, maar waarin de overheid haar verantwoordelijkheid opneemt om ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren voor wie hulp het meest noodzakelijk is, effectief en tijdig toegang krijgen tot passende ondersteuning.

Één gemandateerde voorziening en nieuwe positie van de vertrouwenscentra kindermishandeling

Met dit decreet wordt een gecoördineerde aanpak van verontrustende situaties gerealiseerd die inspeelt op de nood aan meer helderheid, samenhang en slagkracht in situaties waarin de veiligheid en ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren in het gedrang komen. Door te evolueren naar één gemandateerde voorziening, het OCJ, wordt de verantwoordelijkheid voor maatschappelijk noodzakelijke hulpverlening eenduidig gepositioneerd en verankerd in een duidelijk overheidsmandaat. Dit ondersteunt een tijdige, proportionele en rechtszekere aanpak wanneer de veiligheid en ontwikkeling van kinderen en jongeren, in het bijzonder van de meest kwetsbaren, ernstig in het gedrang komen.

In het omgaan met verontrustende situaties wordt nog steeds vertrokken van het uitgangspunt dat de samenleving een gedeelde verantwoordelijkheid draagt voor de ontwikkeling en bescherming van minderjarigen, samen met ouders, professionele actoren en de overheid. Ook bij verontrustende situaties geldt deze gedeelde verantwoordelijkheid. Het decreet beoogt deze verantwoordelijkheid helder te organiseren en te versterken, met duidelijke rollen en samenhang tussen betrokken actoren.

Op die manier wordt een effectieve en gecoördineerde reactie op verontrustende situaties gewaarborgd, zodat snel en adequaat kan worden ingegrepen in het belang van het kind, met een focus op veiligheid, welzijn en passende ondersteuning. De wijziging creëert één duidelijk aanspreekpunt voor verontrustende situaties, waarbij het OCJ aanklappend kan werken, de nodige hulp kan inzetten en waar nodig kan doorverwijzen naar het parket.

Kindermishandeling wordt expliciet ingeschreven en erkend als een maatschappelijk relevante en ernstige problematiek. Jeugdhulpaanbieders kunnen zich richten tot het VK wanneer ze geconfronteerd worden met situaties waarin (een vermoeden van) kindermishandeling speelt. Het VK behoudt haar positie in de begeleiding van kinderen en gezinnen en in de ondersteuning van professionals. Het is belangrijk om te streven naar een balans tussen vrijwillige hulpverlening en gedwongen interventie, waarbij de veiligheid en het welzijn van het kind of de jongere centraal staan.

Wanneer jeugdhulpaanbieders gemotiveerd inschatten dat zij de ontwikkelingskansen of de integriteit van de minderjarige of van gezinsleden niet langer kunnen waarborgen en dat hulp maatschappelijk noodzakelijk wordt, wenden zij zich tot het OCJ. In deze situaties wordt vanuit een maatschappelijk perspectief aanklappend gewerkt, met expliciete aandacht voor verontrusting en onveiligheid en binnen een constructieve werkrelatie met het gezin. Indien

vrijwillige medewerking ontbreekt of ontoereikend is om de veiligheid te verzekeren, wordt nabijheid, ondersteuning en duidelijke positionering geboden. Wanneer ouders niet willen of niet kunnen meewerken en de veiligheid ernstig in het gedrang komt, is escalatie naar een OCJ en in voorkomend geval, gerechtelijke hulp aangewezen.

Het OCJ fungeert daarbij als de enige gemandateerde voorziening, met een duidelijk overheidsmandaat om aanklampend te werken, de noodzakelijke hulp te initiëren en, waar nodig, door te verwijzen naar het parket, steeds met de veiligheid van het kind als centrale focus. De voorgestelde wijzigingen zorgen voor een heldere rolafbakening, vergroten de begrijpelijkheid van het jeugdhulplandschap en versterken de gezamenlijke inzet op veiligheid en bescherming voor elk kind, in nauwe samenwerking met andere betrokken instanties zoals het openbaar ministerie, de jeugdrechtsbank, onderwijs en hulpverleners.

Het nieuwe artikel 42 omvat een duidelijk continuüm in het omgaan met situaties van kindermishandeling. Wanneer er vrijwillige medewerking is van de betrokkenen, wordt in de eerste plaats het VK ingeschakeld om op basis van vrijwilligheid de nodige hulp te installeren. Wanneer blijkt dat de ondersteuning van het VK of van andere partners in de vrijwilligheid niet voldoende is om de integriteit en ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren te beschermen, blijft een aanmelding bij het OCJ, als gemandateerde voorziening, absoluut noodzakelijk. De taak om een onderzoek te voeren naar de maatschappelijk noodzakelijke hulp en een aanklampend traject op te starten op basis van minimumverwachtingen en een duidelijk engagement van het gezin, is de exclusieve opdracht van het OCJ.

De betrokkenheid van een OCJ sluit echter niet langer een verder traject bij het VK uit. Zowel het OCJ als het VK kunnen complementair en gezamenlijk aan de slag in een gezin om gepaste en noodzakelijke hulp te bieden en hun expertise in te zetten ter bescherming van kinderen. Een aanmelding bij het OCJ door het VK is dus geen doorverwijzing, maar kan een bijschakeling zijn van een meer aanklampende actor met een duidelijker overheidsmandaat. Bij de aanmelding van het dossier bij het OCJ wordt de nodige informatie gedeeld zodat het OCJ snel de nodige en gerichte stappen kan zetten in het traject op maat van wat nodig is in elk traject.

In uitzonderlijk urgente situaties van kindermishandeling, waarin een hoogdringende maatregel onmiddellijk noodzakelijk is om de integriteit van kinderen, jongeren of andere gezinsleden te beschermen en er geen tijd of mogelijkheid is om het OCJ in het dossier te betrekken, kan het VK nog steeds het dossier rechtstreeks aanmelden bij het parket. Deze uitzonderlijke mogelijkheid houdt rekening met het onvoorspelbare en complexe karakter van situaties van kindermishandeling en beoogt te waarborgen dat kinderen die zich in acuut gevaar bevinden, bescherming nodig hebben en nog niet gekend zijn binnen de processen van de gemandateerde voorziening, onmiddellijk in veiligheid kunnen worden gebracht, zonder onnodige procedurele vertraging.

De dossiers die op deze manier bij het parket worden aangemeld, kunnen door het parket onmiddellijk aanhangig worden gemaakt bij de jeugdrechter wanneer zij voldoen aan de cumulatieve voorwaarden vermeld in artikel 47, 2° van het decreet betreffende de integrale jeugdhulp. Indien het parket oordeelt dat er niet aan de cumulatieve voorwaarden voldaan is, kan deze beslissen om het dossier alsnog door te sturen naar het OCJ om verder binnen de processen van de gemandateerde voorziening behartigd te worden.

Om hun taken in het kader van situaties van kindermishandeling te blijven uitvoeren, is het essentieel dat het VK voldoende informatie kan verzamelen bij betrokken professionals en partners. Omdat andere hulpverleners en geheimplichtige professionals vaak een goed beeld hebben van de situatie in een gezin en over essentiële info beschikken, bevatte het decreet integrale jeugdhulp reeds een uitzondering op het beroepsgeheim waardoor geheimplichtigen informatie kunnen delen met een gemandateerde voorziening in het kader van een onderzoek naar maatschappelijke noodzaak.²

Omdat het VK niet langer deze onderzoeken naar maatschappelijke noodzaak zal uitvoeren, is deze uitzonderingsgrond niet meer van toepassing. Toch blijft deze informatie onontbeerlijk voor een grondig onderzoek naar situaties van kindermishandeling en bijhorende risico-inschattingen, de opvolging van die situaties en het bepalen van de noodzakelijke stappen. Zonder deze informatie zouden de inschattingen, besluiten en hulp van een VK sterk aan kwaliteit verliezen waardoor het gericht aan de slag gaan rond de kindermishandeling in het gedrang kan komen. Dit zou in strijd zijn met het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind. Daarom behoudt deze wijziging de bestaande mogelijkheid voor infodeling tussen professionals met beroepsgeheim en het VK wanneer de informatie noodzakelijk is voor de opvolging en ondersteuning van gezinnen in situaties van kindermishandeling.

Het beroepsgeheim is een belangrijke pijler van toegankelijke hulpverlening, maar mag geen obstakel vormen voor de effectieve bescherming van integriteit van kinderen en jongeren. Wanneer een melding wordt gemaakt van mogelijk geweld op kinderen, moet dit steeds serieus genomen worden en is het een plicht van de hulpverlening en de samenleving om de veiligheid van deze kinderen te garanderen. De bescherming van de integriteit van kinderen en jongeren is hierbij een legitiem doel dat een mogelijke, zorgvuldige beperking van het recht op vertrouwelijkheid en het beroepsgeheim rechtvaardigt. Aangezien het gaat om een mogelijkheid voor beroepsgeheimhouders om de info te delen en zij een discretionaire ruimte behouden om af te wegen welke informatie noodzakelijk is om te delen, is deze maatregel ook evenwichtig en proportioneel.

Crisishulpverlening

Het crisisnetwerk werd opgericht met de centrale doelstelling om in acute en onverwachte situaties onmiddellijk crisishulp te kunnen bieden, de druk binnen het gezin snel te verlichten en te vermijden dat een plotse crisis blijft escaleren tot er langdurige en ingrijpende hulpverlening nodig is.

Om dit doel te bereiken wordt crisisjeugdhulp ingezet in de vorm van kortdurende interventies en begeleiding, al dan niet in combinatie met verblijf. Deze inhoudelijke invulling van crisisjeugdhulpverlening wordt nog explicieter opgenomen in de definitie van "crisisjeugdhulpverlening", vermeld in artikel 2, 10° van het decreet integrale jeugdhulp. Hierdoor wordt duidelijker welk aanbod het crisisnetwerk kan inzetten in crisissituaties en kunnen aanmelders inschatten of crisisbegeleiding of –interventies het verschil kunnen maken voor een gezin in een crisissituatie.

Crisishulpverlening mag namelijk niet uitsluitend worden ingezet als ultiem redmiddel wanneer het reguliere aanbod ontoereikend blijkt of niet beschikbaar is. Crisisjeugdhulpverlening moet ook een passend aanbod zijn voor de concrete situatie. Daarom volstaat het niet langer dat een situatie louter kwalificeert als een crisissituatie waarvoor geen andere oplossing voorhanden is om een beroep te kunnen doen op crisisjeugdhulpverlening. Het moet gaan om een acute situatie waarbij wordt ingeschat dat crisisjeugdhulpverlening daadwerkelijk een meerwaarde biedt: dat zij de druk binnen het gezin kan verlichten, dat men op

² art. 76, §4 van het decreet van 12 juni 2013 betreffende de integrale jeugdhulp

zoek gaat met het kind of de jongere en diens netwerk naar wat de mogelijkheden zijn, de veiligheid kan herstellen en zo verdere escalatie kan voorkomen. Alleen wanneer crisisjeugdhulpverlening inhoudelijk aangewezen is en proportioneel aansluit bij de noden van het gezin, kan deze vorm van hulpverlening op een verantwoorde manier worden ingezet. Dit garandeert dat het beperkte crisisaanbod vooral wordt gebruikt waar het effectief de grootste impact kan hebben.

De aanmeldingsprocedure via het crisismeldpunt blijft ongewijzigd: jeugdhulpaanbieders, andere personen of voorzieningen die jeugdhulp aanbieden, erkende dienstverleners en jeugdmagistraten (zowel jeugdrechters als parketmagistraten) kunnen een crisissituatie aanmelden. In dialoog gaat het crisismeldpunt met de aanmelder op zoek naar de mogelijkheden om met deze crisissituatie om te gaan en schatten zij in of crisishulpverlening een meerwaarde heeft. Door de inzet van crisishulp goed af te wegen, wordt oneigenlijk gebruik van het beperkte crisisaanbod voorkomen en wordt de inzet ervan opnieuw afgestemd op haar oorspronkelijke doelstelling.

Binnen trajecten van crisishulpverlening blijft het essentieel dat er aandacht wordt besteed aan het uitwerken van een gepast vervolgtraject en het organiseren van noodzakelijke ondersteuning op maat van het gezin. Deze vervolghulp zal via de reguliere procedures worden aangevraagd en toegekend. Voor niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp wordt de urgentie en prioriteit van elk dossier zorgvuldig en inhoudelijk beoordeeld door de intersectorale toegangspoort. Voor rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp fungeren de 1Gezin1Plan netwerken als een belangrijke partner om tijdig te schakelen na crisis.

Met de meer centrale regierol die de intersectorale toegangspoort, overeenkomstig artikel 4 van dit decreet, zal opnemen in de matching tussen vraag en aanbod, kan bovendien beter worden gewaarborgd dat in dringende situaties snel en adequaat hulp wordt ingezet. Hierdoor kan crisishulpverlening opnieuw haar oorspronkelijke doel vervullen, terwijl de intersectorale toegangspoort een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van de beschikbare capaciteit verzekert.

Uitstel inwerkingtreding gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie

In navolging van het debat dat eerder in het Vlaams Parlement werd gevoerd over de afbouw van interlandelijke adoptie, besliste de Vlaamse Regering op 24 april 2026 over de verdere aanpak van de uitfasering. Daarbij werd besloten dat na de aanpassing van de betreffende regelgeving enkel nog procedures waar er al een concreet voorstel tot matching voorligt, afgewerkt zullen worden. Alle andere adoptieprocedures uit het buitenland zullen van rechtswege beëindigd worden. Op dat moment zal er dus enkel nog binnenlands geadopteerd kunnen worden.

De stopzetting van interlandelijke adoptie heeft onmiskenbaar een grote impact op het aantal kandidaat-adoptanten dat aan een voortraject kan starten.

Een gezamenlijk voortraject kan dus niet starten zonder concrete regels rond het aantal kandidaat-adoptanten dat kan starten met een binnenlandse adoptieprocedure. In Vlaanderen komen elk jaar slechts een beperkt aantal kinderen in aanmerking voor adoptie.

Het principe van het instroombeheer wordt immers geregeld in huidig artikel 5 van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen dat bij wijzigingsdecreet van 17 mei 2024 tot invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie grondig aangepast werd en waarbij het principe van het instroombeheer wordt verlaten. Het wegvallen van het instroombeheer houdt het risico in dat een groot aantal nieuwe kandidaat-adoptanten aanmeldt bij het VCA, terwijl er objectief geen nood meer bestaat aan bijkomende kandidaten. Dat zij in dat geval zonder beperking een

voorbereidingstraject kunnen aanvatten, dreigt valse verwachtingen en hoop te creëren bij betrokkenen. Dit zou de rechtszekerheid geenszins ten goede komen.

Om te voorkomen dat er een te grote instroom is van kandidaat-adoptanten in het voortraject in verhouding met het aantal adopteerbare kinderen, wordt de inwerkingtredingsdatum van de bepalingen over dit voortraject dus uitgesteld. Tijdens deze periode wordt een nieuw instroombeheer vormgegeven.

Overgangsbepalingen en inwerkingtredingsdata

Om te waarborgen dat kinderen en jongeren die zich momenteel in complexe en langdurige hulpverleningstrajecten bevinden ook in de toekomst toegang behouden tot de nodige ondersteuning, wordt de inwerkingtreding van alle bepalingen van dit wijzigingsdecreet, met uitzondering van artikel 14, uitgesteld tot uiterlijk 1 januari 2028.

Deze flexibele inwerkingtreding creëert de nodige ruimte om het hulpverleningslandschap verder aan te passen en te versterken en om binnen een overgangperiode de continuïteit van de behandeling van lopende dossiers te vrijwaren. Op deze wijze wordt een geleidelijke en zorgvuldige overgang gerealiseerd, waarbij continuïteit van hulpverlening centraal staat en wordt vermeden dat kinderen en jongeren tussen de mazen van het net terechtkomen. De Vlaamse Regering behoudt evenwel de mogelijkheid om een eerdere datum van inwerkingtreding vast te leggen, zodra de vereiste randvoorwaarden vervuld zijn.

De datum van inwerkingtreding van artikel 14, dat de datum van inwerkingtreding wijzigt van de bepalingen tot invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie, wordt op uiterlijk 31 december 2026 bepaald, zodat de wijziging doorgevoerd wordt voor de initiële datum van inwerkingtreding bereikt is. De Vlaamse Regering kan hier eveneens een vroegere datum bepalen.

Impactanalyse

JoKER

Centrale rol voor de intersectorale toegangspoort bij toeleiding, toewijzing en matching

De intersectorale toegangspoort krijgt een centrale regierol in het bewaken van rechtvaardige toegang, het efficiënt inzetten van schaarse capaciteit en het realiseren van tijdige en passende hulp voor kinderen en jongeren. Op deze manier neemt de overheid een actievere rol op in het garanderen van het recht op jeugdhulp van kinderen en jongeren.

Het wachtbeheer binnen de jeugdhulp wordt transparanter, waardoor de positie van kinderen en jongeren die wachten op jeugdhulp verbetert.

De overheid bewaakt het overzicht, stelt het kader en neemt het mandaat op om vanuit dialoog met de aanmelder hulpvragen toe te wijzen en op te volgen. Zo wordt toegang voor de meest kwetsbaren gegarandeerd en krijgt iedereen een eerlijke kans op passende hulp, ongeacht de complexiteit van de hulpvraag. De overheid bewaakt dat niemand uit de boot valt.

Door te vertrekken vanuit de reële ondersteuningsnoden van kinderen en jongeren, en niet vanuit het aanbod of administratieve criteria, wordt de toegang tot hulp menselijker en effectiever. Instrumenten zoals formulieren en criteria blijven nodig voor transparantie, maar moeten het dialogisch proces ondersteunen. Jongeren worden niet zomaar geplaatst; hun noden en de mogelijkheden van de voorziening worden zorgvuldig afgewogen. Matching gebeurt in dialoog, met oog voor

draagkracht en context. Op die manier zorgen we voor betere zorg voor kinderen en jongeren én personeel.

In het bestaande systeem werd de verantwoordelijkheid om een match te vinden tussen de hulpvraag en het aanbod in de eerste plaats bij de voorzieningen en de jongere zelf gelegd. Dit zorgt echter voor ongelijke behandelingen en ontransparante toeleiding voor jongeren met complexe noden die moeilijker een jeugdhulpaanbieder kunnen vinden die hen de nodige hulp kan/wil bieden.

De toeleidings- en toewijzingsrol van de intersectorale toegangspoort zorgt dus voor de meeste jongeren voor een betere positie, waarbij de overheid hen actief ondersteunt in de zoektocht naar de gepaste jeugdhulp.

Netwerken laagdrempelige jeugdhulp

Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp blijft uiteraard steeds rechtstreeks toegankelijk. Echter worden we op dit moment geconfronteerd met een zeer versnipperd aanbod waar het voor kinderen, jongeren en hun gezinnen bijzonder moeilijk is om snel bij de juiste aanbieder te belanden. Daarom is het aangewezen dat de instroom, zonder drempels, centraal en gemeenschappelijk wordt georganiseerd op het niveau van deze netwerken en door de aanbieders die hier deel van uitmaken.

1 gemandateerde voorziening

De evolutie naar één gemandateerde voorziening zorgt voor meer duidelijkheid voor kinderen en jongeren binnen hun traject. De ondersteuning en hulp die geboden wordt door VK bevindt zich duidelijker binnen de vrijwilligheid, waarbij de visie en instemming van de minderjarige mee het traject bepalen.

Wanneer meer aanklappende hulp wordt ingezet, gebeurt dit vanuit het duidelijke overheidsmandaat van het OCJ, nog steeds met oog voor de mening van de minderjarige en de nodige rechtswaarborgen.

Kinderen en jongeren zijn ook gebaat bij de complementaire inzet van de expertise van zowel het VK als het OCJ binnen eenzelfde traject. Zij worden ook niet losgelaten door het VK na een aanmelding bij het OCJ, zodat de continuïteit in het traject verbeterd wordt en breuken vermeden kunnen worden.

Ten slotte garandeert de nieuwe werkwijze ook een meer gelijke behandeling van alle kinderen en jongeren die door de gemandateerde voorziening worden opgevolgd.

Crisis

De nieuwe inhoudelijke voorwaarde om beroep te kunnen doen op crisisjeugdhulpverlening lijkt op het eerste gezicht eerder de toegang tot crisis hulp voor kinderen en jongeren te beperken.

Toch zal deze maatregel een positieve impact hebben voor kinderen en jongeren in crisissituaties, omdat de hulp effectief ingezet kan worden waar zij het verschil kan maken.

Op dit moment zijn er weinig theoretisch-juridische belemmeringen om beroep te doen op crisisjeugdhulp, maar is de toegang tot dit aanbod in praktijk voor vele kinderen en jongeren onmogelijk. Het crisisjeugdhulpaanbod wordt namelijk al in grote mate ingezet in complexe, langdurige casussen, waar de hulp als tijdelijke oplossing wordt gebruikt, maar niet kan slagen in het opzet, nl. het stabiliseren van de crisis en het verminderen van de druk op het gezin.

Door de oververzadiging van het netwerk, kunnen kinderen en jongeren die met een onverwachte crisissituatie geconfronteerd worden, geen beroep doen op de juiste hulp, escaleren deze crisissituaties verder en moet uiteindelijk meer ingrijpende en langdurige hulp ingeschakeld worden. Het lange wachten en de effecten van meer ingrijpende hulp kunnen het gezin verder uit balans brengen en negatieve impact hebben die vermeden konden worden met een snelle crisisinterventie.

Het behouden van de huidige situatie is aldus geen optie die in het belang is van kinderen en jongeren. Met deze maatregel zal er meer hulp om maat beschikbaar zijn.

Doordat de Vlaamse regering de datum van inwerkingtreding van elk artikel van dit decreet kan bepalen, met als uiterste datum 1 januari 2028, wordt ruimte gecreëerd voor een zorgzame overgang in de organisatie van de hulp voor kinderen en jongeren in langdurige trajecten. Door de wijziging van artikel 26 van het decreet van 12 juli 2013 leggen we al een basis om vanuit de overheid door het inzetten op een centrale regie te ijveren voor een garantie van hulp voor de meest kwetsbaren.

Monitoring en participatie

Het voorliggende ontwerp van decreet wordt voor advies voorgelegd aan de Vlaamse jeugdraad. Ook bij de verdere uitvoering van deze principes en van het Plan jeugdhulp in uitvoeringsbesluiten zullen de ontwerpen voorgelegd worden aan de Vlaamse jeugdraad. Daarnaast is Cachet vzw, als cliëntenorganisatie die kinderen en jongeren in de jeugdhulp vertegenwoordigt, structureel betrokken in de opvolging van het Plan Jeugdhulp door de opvolggroep, koepeloverleg en het raadgevend comité van het agentschap Opgroeien.

De effecten van de wijzigingen in dit voorontwerp van decreet op kinderen en jongeren zullen structureel gemonitord worden binnen de opvolging van de werking van het OCJ, de toegangspoort en de crisishulpverlening. Er worden data verzameld vanuit de opvolging van deze processen in specifieke applicaties, daarnaast zijn er ook structurele overlegplatformen waar de impact gemonitord wordt. De opvolggroep is een overkoepelend platform voor het conceptualiseren en implementeren van het plan jeugdhulp van de minister, bevat brede vertegenwoordiging waaronder ook cliëntorganisaties.

Het gunstig advies op het Kinderen en Jongeren Effecten Rapport (joKER) werd bekomen op 24 april 2026. Dit advies werd integraal verwerkt in de memorie van toelichting.

Impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel

Gelijkheidsbeginsel

De wijzigingen in dit ontwerp van decreet werken toe naar een meer gelijke en rechtvaardige behandeling van alle gezinnen binnen de jeugdhulp. Door middel van de centrale regierol van de overheid kan erop toegezien worden dat de capaciteit op een rechtvaardige manier ingezet kan worden en kinderen in een gelijkaardige situatie beroep kunnen doen op gelijkaardige en gelijkwaardige ondersteuning.

Door de heldere rolverdeling en de positie van het OCJ als enige gemandateerde voorziening wordt de gelijke behandeling van gezinnen in een verontrustende situatie eveneens versterkt.

Recht op hulp en ondersteuning

De voorgestelde wijzigingen zorgen voor een sterkere garantie van het grondwettelijk recht van kinderen op maatregelen en diensten die hun ontwikkeling bevorderen, opgenomen in artikel 22bis van onze Grondwet. Concreet zorgen deze maatregelen voor een efficiëntere en meer rechtvaardige toegang tot hulp op maat. Door de centrale regierol van de overheid kan een rechtvaardige toegang tot hulp opgezet worden en tijdige en passende hulp verwezenlijkt worden.

In acute crisissituaties kan beroep worden gedaan op interventies en begeleiding van het crisisnetwerk, wanneer dit effectief het verschil kan maken in het gezin. Door de duidelijke positionering van zowel het OCJ als het VK kan in verontrustende situaties de nodige hulp op maat worden georganiseerd en wordt hierbij zoveel als mogelijk binnen de vrijwilligheid gewerkt.

Recht op privacy

De uitzondering op het beroepsgeheim, op grond waarvan het VK bij andere professionals inlichtingen kan opvragen over de situatie van een gezin of minderjarige, houdt een beperking in van het recht op privacy van de betrokkenen. Deze inmenging in de privacy van betrokkenen is echter gerechtvaardigd.

In dit geval is de doelstelling zonder meer legitiem: het waarborgen van de fysieke en psychische integriteit van kinderen en jongeren. De bescherming tegen elke vorm van mishandeling of verwaarlozing is een fundamenteel recht, verankerd in artikel 19 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Om dit recht daadwerkelijk te kunnen garanderen, moeten de bevoegde instanties over voldoende informatie beschikken om risico's zorgvuldig en correct te kunnen inschatten. De uitzondering op het beroepsgeheim vormt daarbij een noodzakelijk instrument om tijdig en adequaat tussen te komen wanneer de veiligheid van een kind mogelijk in het gedrang is.

Tegelijk waarborgt de regelgeving dat deze uitzondering op een proportionele manier wordt toegepast. Het wetsartikel creëert immers geen verplichting voor professionals om informatie te delen, maar biedt enkel de mogelijkheid daartoe. Elke professional behoudt zo de ruimte om, vanuit zijn of haar eigen expertise en ethische verantwoordelijkheid, te beoordelen of het delen van bepaalde informatie in het belang van het kind is en of die informatie daadwerkelijk relevant en noodzakelijk is om een gepaste aanpak te bepalen. Deze discretionaire afweging vormt een belangrijke waarborg voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en draagt bij aan de evenredigheid van de maatregel.

Budgettaire impact

De wijzigingen opgenomen in het voorliggend ontwerp van decreet hebben elk op zich geen directe budgettaire impact. De decretale aanpassingen creëren de noodzakelijke decretale rechtsgronden of wijzigen een inwerkingtredingsdatum om verder uitvoering te geven aan het Vlaams Regeerakkoord en de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 oktober 2025 in het kader van de acties opgenomen in het Plan Jeugdhulp.

Het creëren van de nodige decretale rechtsgronden is noodzakelijk voor de logistieke randvoorwaarden om de gefaseerde uitvoering van de onderscheiden acties elk op zich verder mogelijk te maken. Bij die gefaseerde uitvoering zijn ofwel de nodige uitvoeringsbesluiten door de Vlaamse Regering en/of wijzigingen aan

besluiten van de Vlaamse Regering noodzakelijk die dan op niveau van de desbetreffende actie voorgelegd worden aan de financiële overheden en dit binnen de beschikbare kredieten zoals voorzien in de gefaseerde meerjarenuitvoering van het Vlaams Regeerakkoord.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

n.v.t.

Implementatie

Op basis van deze decretale bepalingen worden de ambities van het Plan Jeugdhulp verder uitgewerkt in de relevante besluiten van de Vlaamse Regering.

C. Totstandkomingsprocedure

Wetgevingsadvies

Het voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies bekomen op 23 april 2026.

JoKER-advies

Het JoKER-advies werd uitgebracht op 24 april 2026.

Advies van de Inspecteur van Financiën

Het gunstig advies van de Inspecteur van Financiën werd bekomen op 21 april 2026.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel bepaalt dat dit decreet een gemeenschapsaangelegenheid betreft.

Artikel 2

Dit artikel wijzigt enkele definities, opgenomen in artikel 2 van het decreet integrale jeugdhulp.

De definitie van "crisisjeugdhulpverlening" wordt aangepast zodat deze een concreter beeld schept van de hulp die ingezet wordt door het crisisnetwerk in crisissituaties. De basis van crisisjeugdhulp is namelijk een kortdurende, perspectiefzoekende interventie en begeleiding in het gezin.

Eveneens worden de definities van "gemandateerde voorzieningen" en "jeugdhulpaanbieders" aangepast. Het VK valt hierdoor niet langer onder de definitie van gemandateerde voorzieningen, maar onder de definitie van jeugdhulpaanbieder.

Om alle mogelijke verwarring rond de kwalificatie van het VK te vermijden, worden zij expliciet vermeld in de definitie van "jeugdhulpaanbieder".

Artikel 3

Dit artikel verduidelijkt de reeds bestaande delegatie aan de Vlaamse Regering om vast te leggen op welke wijze het toezicht op en de toegang tot het rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpaanbod worden georganiseerd.

Het is in geen geval het doel om een bijkomende intersectorale toegangspoort voor RTH te organiseren. Dit aanbod is en blijft toegankelijk zonder tussenkomst van enige toegangspoort. Echter, het is voor gezinnen en jongeren in praktijk niet eenvoudig om toegang te krijgen tot de hulp die zij nodig hebben. Het gaat immers om aanbod dat schaars is en onder aanzienlijke druk staat.

Daarom dienen we de toegang tot RTH jeugdhulp te organiseren op een open, toegankelijke wijze waardoor kinderen, jongeren en hun gezinnen op een eenvoudige wijze de weg vinden in het versnipperde landschap naar het juiste hulpverleningsaanbod.

Om de effectieve toegang tot rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp te garanderen, is het noodzakelijk dat de Vlaamse Regering de mogelijkheid heeft om de organisatie van het landschap te regelen en initiatieven op te zetten die de toegang tot rechtstreeks toegankelijk aanbod laagdrempeliger maken voor gezinnen. Dit gebeurt steeds in nauw overleg met en met respect voor de eigenheid van de betrokken hulpverlening.

Artikel 4

Dit artikel wijzigt de subsidiariteit van de matchings- en onderhandelingsopdracht van het team jeugdhulpregie van de intersectorale toegangspoort. Op deze manier wordt het een kernopdracht van de intersectorale toegangspoort om een gepast aanbod te vinden voor de kinderen en jongeren waarvoor een module niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp geïndiceerd is.

Op basis van het overzicht van het beschikbare aanbod en de specifieke kenmerken van zowel de jongere, de hulpvraag en de voorzieningen, zoeken de jeugdhulpregisseurs samen met voorzieningen naar hulp op maat van de jongere. Waar vroeger het eerste initiatief voor de matching bij de voorzieningen zelf lag, neemt de intersectorale toegangspoort hier nu een centralere en actievere regierol in op.

Artikel 5

Dit artikel wijzigt de inleidende bepaling van het hoofdstuk "gepast omgaan met verontrustende situaties." Hierbij wordt een expliciete vermelding van het fenomeen kindermishandeling en het VK toegevoegd, zodat het duidelijk is dat het VK nog steeds een rol opneemt in verontrustende situaties waarin (een vermoeden van) kindermishandeling speelt.

Jeugdhulpaanbieders die geconfronteerd worden met situaties van kindermishandeling of een vermoeden hebben dat kindermishandeling zich voordoet in een gezin, kunnen zich richten tot het VK. Het VK kan hen bijstaan met advies en ondersteuning. Met instemming en medewerking van het gezin kan het VK eveneens een traject starten met het gezin om de kindermishandeling in het gezin te stoppen, de nodige hulp te installeren en veiligheid voor de kinderen te laten terugkeren in het gezin.

Het gewijzigde artikel benadrukt echter nog steeds dat bij een vermoeden van maatschappelijke noodzaak aan hulpverlening en wanneer VK de integriteit van de kinderen niet zelf voldoende kan vrijwaren, een doorverwijzing naar het OCJ noodzakelijk is. Om hier alle verwarring over de term "gemandateerde voorziening" te vermijden, wordt expliciet verwezen naar het OCJ.

Artikel 6

Dit artikel past de titel van afdeling 2 van hoofdstuk 8 aan, zodat deze titel duidelijk weergeeft dat het VK niet meer valt onder de term "gemandateerde voorziening".

Artikel 7

Dit artikel past de decretale opdrachten van het VK aan, zodat ze overeenstemmen met haar nieuwe rol.

De meeste van deze opdrachten blijven grotendeels dezelfde: het VK gaat nog steeds aan de slag met meldingen die zij ontvangt van om het even welke persoon. Het VK onderzoekt de meldingen, volgt deze meldingen op, biedt zelf gepaste jeugdhulp aan minderjarige slachtoffers van kindermishandeling en hun gezin en staat professionals bij met advies en ondersteuning in situaties van kindermishandeling.

Het woord "consult" wordt hierbij vervangen om alle verwarring met het aanbod van het OCJ als gemandateerde voorziening te vermijden.

Het toepassingsgebied van de dienst- en hulpverlening van het VK wordt sterker bepaald door de link met kindermishandeling en niet langer met de aanwezigheid van maatschappelijke noodzaak aan hulpverlening in een verontrustende situatie. De opdracht om onderzoeken te voeren naar het bestaan van een maatschappelijke noodzaak wordt geschrapt.

Het VK kan nog steeds het parket informeren over de aanwezige jeugdhulp in een gezin dat zij opvolgen.

Ten slotte wordt het een expliciete opdracht van het VK om in verontrustende situaties waar een maatschappelijke noodzaak aan hulpverlening vermoed wordt, in de eerste plaats de situatie aan te melden bij het OCJ. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen waar nood is aan een onmiddellijke beschermende maatregel voor de minderjarige, wordt direct doorverwezen naar het parket.

De paragraaf die de artikelen met betrekking tot de onderzoeken maatschappelijke noodzaak van het OCJ, van toepassing verklaarde op het VK, wordt logischerwijze opgeheven.

Artikel 8

Dit artikel heft het principe op dat de betrokkenheid van het OCJ de betrokkenheid van een VK uitsluit, en omgekeerd.

Hierdoor kunnen OCJ en VK complementair betrokken blijven in een traject en hun expertise gezamenlijk inzetten en delen met elkaar. Dit zorgt er ook voor dat een aanmelding van een minderjarige bij het OCJ door het VK geen harde breuk in het traject of loutere doorverwijzing hoeft te zijn en de continuïteit niet in het gedrang komt.

Artikel 9

Dit artikel brengt twee wijzigingen aan in het artikel 44 van het decreet integrale jeugdhulp, dat de organisatie van de crisisjeugdhulpverlening regelt.

Een eerste wijziging is het toevoegen van een nieuwe, inhoudelijke voorwaarde voor de inzet van crisisjeugdhulpverlening.

Deze nieuwe voorwaarde toetst af of crisisjeugdhulp effectief een positieve impact kan hebben om de spanning in het gezin te verminderen en verdere escalatie van de crisissituatie te vermijden.

Deze nieuwe voorwaarde garandeert dat crisisjeugdhulp wordt ingezet bij gezinnen die effectief baat hebben bij crisisjeugdhulp, die bestaat uit een kortdurende, intensieve begeleiding.

De tweede wijziging is een verduidelijking van de bestaande delegatie naar de Vlaamse Regering zodat deze een kwalitatieve decretale rechtsgrond heeft voor het subsidiëren van de crisismeldpunten en het crisisaanbod.

Artikel 10

Dit artikel bevat een louter technische wijziging, waarbij de verwijzing naar een paragraaf die wordt opgeheven, eveneens opgeheven wordt.

Artikel 11

Dit artikel garandeert de vertegenwoordiging van het VK in het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp.

Artikel 12

Dit artikel heft de vermelding op van het hoofd van het agentschap Opgroeien regie als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen die de VK's uitvoerden in het kader van hun onderzoeken maatschappelijke noodzaak. De VK's zijn nu verwerkingsverantwoordelijken over al hun verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van hun opdrachten vermeld in artikel 42, §1 van het gewijzigde decreet.

Artikel 13

Dit artikel zorgt ervoor dat de bestaande uitzondering op het beroepsgeheim behouden blijft die geheimhouders toelaat informatie over een (vermoedelijke) situatie van kindermishandeling te delen met het VK. Doordat deze infodeling niet langer kadert in de onderzoeken die het VK uitvoert als gemandateerde voorziening, is een nieuwe wettelijke basis nodig voor de infodeling in het kader van hun huidige opdrachten. Deze uitzondering garandeert dat het VK een grondige inschatting kan maken van de urgentie en ernst van de situatie, zodat de noodzakelijke stappen kunnen gezet worden om de integriteit van de betrokken kinderen te beschermen.

Artikel 14

Dit artikel wijzigt de inwerkingtreding van de bepalingen tot invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie in de decreten van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het decreet van 3 juli 2015 houdende regeling van de binnenlandse adoptie.

Artikel 15

Dit artikel bevat een delegatie aan de Vlaamse Regering om overgangsmaatregelen te bepalen voor de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit decreet, zodat de continuïteit van de behandeling van de lopende dossiers kan beschermd worden.

Artikel 16

Dit artikel bepaalt de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet. De inwerkingtreding van alle bepalingen behalve artikel 14 wordt uitgesteld tot uiterlijk 1 januari 2028, waarbij de Vlaamse Regering de mogelijkheid behoudt een vroegere datum te bepalen. Deze uitgestelde inwerkingtreding biedt ruimte om overgangsmaatregelen te bepalen die de continuïteit van hulp voor kinderen en jongeren die nu opgevolgd worden door de toegangspoort en het VK kunnen bewaken. Eveneens biedt deze uitgestelde inwerkingtreding ruimte om voldoende alternatieven te voorzien voor kinderen en jongeren die niet langer beroep zullen kunnen doen op crisisjeugdhulp.

De datum van inwerkingtreding van artikel 14, dat de datum van inwerkingtreding wijzigt van de bepalingen tot invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie, wordt op uiterlijk 31 december 2026 bepaald, zodat de wijziging doorgevoerd wordt voor de initiële datum van inwerkingtreding bereikt is. De Vlaamse Regering kan hier eveneens een vroegere datum bepalen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Caroline GENNEZ